

(Ministru kabineta
2014. gada 26. marta
rīkojums Nr. 130)

Vides politikas pamatnostādņu 2014.–2020. gadam kopsavilkums

Vides politikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam (turpmāk – VPP2020) ir izstrādātas atbilstoši Vides aizsardzības likuma 4. panta otrajai daļai.

VPP2020 aizstās Vides politikas pamatnostādnes 2009.–2015. gadam¹. Lai arī Vides politikas pamatnostādņu 2009.–2015. gadam darbības periods vēl nav beidzies, ievērojot apstiprināto Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014.–2020. gadam, Eiropas Savienības 2014.–2020. gada finanšu perioda prioritātes un Eiropas Savienības 7. Vides rīcības programmas mērķus, tika pieņemts lēmums par jaunu vides politikas pamatnostādņu izstrādi.

VPP2020 izvirza pasākumus, lai sasniegtu **virsmērķi** – nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Lai sasniegtu augstākus nacionālos un starptautiskos vides kvalitātes mērķus, līdz 2020. gadam jāveic jaunas rīcības un jāsasniedz jauni rezultatīvie rādītāji. Globālo un Eiropas Savienības mēroga mērķu atspoguļojums Latvijas vides politikā aktualizējas sakarā ar Latvijas prezidentūru Eiropas Savienības Padomē 2015. gada pirmajā pusgadā, kad Latvijai būs jākoordinē daudzi liela mēroga pasākumi. Savukārt Latvijas sabiedrība vēlas saņemt arī vēl labāku, savlaicīgāku un sakārtotu informāciju par vides stāvokli Latvijā, lai varētu aktīvāk un kvalitatīvāk līdzdarboties tās veidošanā visos līmeņos, nodrošinot vides institūciju kapacitātes paaugstināšanu un to resursu palielināšanu. No nacionālajām interesēm jaunajā politikas periodā jāakcentē arī tādi ilgtspējīgas attīstības pasākumi kā resursu taupīšana un efektīvāka izmantošana, zaļais iepirkums, depozītu sistēmas ieviešana u.c.

VPP2020 paredz vairākas lielas reformas, no kurām galvenās ir šādas:

➤ Lai uzlabotu Latvijas vides aizsardzības fonda darbību un padarītu to efektīvāku, kā arī lai sakārtotu atbildības jomas, ir plānotas vairākas izmaiņas Latvijas vides aizsardzības fonda darbībā un finansējuma avotos. Ieviešot finansēšanas modeli "**dabas resursu nodoklis atgriežas dabā**", tiktu īstenots dabas resursu nodokļa mērķis – veicināt dabas resursu ekonomiski efektīvu izmantošanu, ierobežot vides piesārņošanu, samazināt vidi piesārņojošas produkcijas ražošanu un realizāciju, veicināt jaunu, vidi saudzējošu tehnoloģiju ieviešanu, atbalstīt tautsaimniecības ilgtspējīgu attīstību, kā arī finansiāli nodrošināt vides aizsardzības pasākumus. Īstenojot principu "dabas resursu nodoklis atgriežas dabā", būtu iespējams izsekot valsts budžetā iekasēto zaudējumu par videi nodarīto kaitējumu saiknei ar veiktajiem pasākumiem vides atjaunošanai. Vienlaikus nepieciešams izvērtēt un aktualizēt dabas resursu nodokļa likmju efektivitāti.

¹ Ministru kabineta 2009. gada 31. jūlija rīkojums Nr. 517 "Par Vides politikas pamatnostādņēm 2009.–2015. gadam".

➤ **Zemes dziļu izmantošanas** juridiskā ietvara pilnveidošana un institucionālās kapacitātes stiprināšana, nodrošinot efektīvu zemes dziļu valsts pārvaldību un zemes dziļu aizsardzību.

➤ Normatīvo aktu bāzes izstrāde **depozīta sistēmas piemērošanai dzērienu iepakojumam**, lai nodrošinātu sistēmas darbības uzsākšanu no 2015. gada 1. janvāra atbilstoši 2013. gada 23. aprīlī Ministru kabinetā akceptētajai koncepcijai par depozīta sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam. Depozīta sistēmu Latvijā plānots ieviest dzērienu iepakojumam no PET, stikla, metāla izejmateriāliem (bezalkoholiskie dzērieni, alus, dzērieni ar zemu alkohola saturu). Depozīta sistēmas lielākais ieguvums līdztekus apkārtējās vides sakopšanai ir iespēja savākt daudz tīrākas izejvielas nekā atkritumu dalītās savākšanas sistēmā, un tas ir izdevīgāk gan ražotājiem, gan iepakojuma pārstrādātājiem.

➤ Prasību noteikšana **ūdenssaimniecības pakalpojumu** (ūdensapgādes un kanalizācijas) sniegšanai un lietošanai pašvaldībās.

➤ **Zinātnes potenciāla palielināšana** vides aizsardzības nozarei nepieciešamo pētījumu veikšanā, zinātnisko darbu un pētījumu pieejamības sabiedrībai nodrošināšana. VPP2020 darbības periodā plānots pārvērtēt arī jau agrāk iezīmētās idejas par institūta izveidi, apvienojot visus galvenos vides pētījumu virzienus vienā programmā.

Lai aptvertu visus vides politikas starptautiskos un nacionālos aspektus, VPP2020 ir strukturētas vairākās tematiskajās sadaļās, kurās izvirzīts apskatāmās jomas politikas mērķis, definēti politikas un darbības rezultāti, izvēlēti rezultatīvie rādītāji, kā arī pasākumi politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai. Kopumā ir ievads, 13 sadaļas (no tām deviņas ir tematiskās) un noslēgums.

Sadaļā "Noslēguma jautājumi" ir sniegta informācija par VPP2020 īstenošanai pieejamo indikatīvo finansējumu no Eiropas Savienības fondiem un noteikta ziņošanas un pamatnostādņu pārskatīšanas kārtība.

Vides politikas īstenošana ir saistīta ar vairāku citu sektoru izstrādātajiem politikas plānošanas dokumentiem, kuros jau ir integrēti vides politikas jautājumi un norādīti konkrēti mērķi un veicamie pasākumi. Tādējādi VPP2020 netiek dublēti citos politikas plānošanas dokumentos noteiktie mērķi un veicamās rīcības.

VPP2020 ir četri atsevišķi pielikumi.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministra
pienākumu izpildītāja,
tieslietu ministre

Baiba Broka